

Fons parroquial de Gisclareny a la parròquia de Bagà

Gisclareny

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Parròquia de Sant Esteve de Bagà. Plaça de Mn.Serra i Vilaró núm. 1.(Bagà)
Emplaçament	Al primer pis de la rectoria de Bagà.Plaça de Mn Serra Vilaró núm. 5 Bagà (08695)
Alçada:	1339

Coordenades:

Latitud:	42.25002
Longitud:	1.78664
UTM Est (X):	399906
UTM Nord (Y):	4678249

Classificació

Número de fitxa	08093 - 106
Àmbit:	Patrimoni documental
Tipologia	Fons documental
Estil / època:	Contemporani
Segle	XIX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Al primer pis de la rectoria al desptax del rector en una llibreria juntament amb els de Gréixer i Bagà
Protecció	Física
Accés	Restringit
Ús actual:	Altres
Titularitat	Pública
Titular:	Parròquia de Sant Esteve de Bagà. Plaça de Mn.Serra i Vilaró núm.1.(Bagà)

Fitxes associades:

[Fons documental de l'arxiu municipal de Gisclareny](#)

[Fons documental de Gisclareny](#)

Autoria de la fitxa
Data de registre de la fitxa:

Pere cascante i Torrella
dl., 09/09/2019 - 02:00

Descripció

A la rectoria de Bagà hi ha un llibre de baptismes de Gisclareny que cobreix a segona meitat del segle XIX. A l'arxiu de la Corona d'Aragó es conserva una altre part important d'aquest arxiu que es va dipositar al mateix moment que es va lliurar la documentació de la Baronia de Pinós. Entre els diferents documents esmentats en cal destacar 10 volums de llibres sacramentals de baptismes que van dels anys 1583 a 1849, 2 volums dedicats als matrimonis dels anys 1621 a 1761, 6 volums d'òbits dels anys 1647 a 1851 i 1 volum de confirmacions dels anys 1636 a 1858. També cal destacar-ne els 10 volums dels llibres de comptes i obres, 25 volums d'aniversaris i misses dels anys 1554 a 1909, 19 volums de confraries i associacions dels anys 1642 a 1909 i 10 volums d'altre tipus de documentació dels anys 1466 a 1865. Finalment cal destacar-ne els 9 volums de testaments dels anys 1846 a 1902 i els 66 volums de la comunitat de preveres. Dintre aquesta documentació en cal destacar alguns llibres de confirmacions que fan al·lusió als habitants de Gisclareny

Observacions:

Informació extreta per E. Martín i Vergara en el seu llibre de Uan mirada a la història de Gisclareny. Segons A. Rumbo hi han llibres antics a partir de 1872 però hi ha documentació més antiga

Història

Documentada inicialment a l'edat mitjana com a capella o "església del castell" no va adquirir el seu caràcter de parròquia fins en època moderna que substituï la veïna església de Sant Miquel de Turbians o "de Paradís". Sembla que amb la creació del Bisbat de Solsona es deuria traslladar la parròquia al veïnat del Roser. Malgrat que aquesta no ens apareix esmentada abans el segle XVII (Serra i Vilaró, 1989. Baronies) pensem que ja existia anteriorment car alguns apunten que corresponia amb l'església del castell (Martín, 2005 p. 29). A més a nivell constructiu ja hem comentat que s'hi observaven diverses fases cronològiques, les més antigues de les quals datarien del període baix medieval. Segons el mateix Martín, el Gisclareny parroquial es trobava inclòs el 1630 dins el bisbat d'Urgell. Comprenia nuclis a Sant Miquel de Turbians, el Roser pels habitants de la part de Llevant, Sant Martí del Puig a la vall del Bastareny i Sant Andreu de Grèixer a la zona de més a l'oest i avui integrada al terme municipal de Guardiola de Berguedà. Sant Miquel i el Roser es disputaven la parroquialitat, així doncs si Sant Miquel era la parròquia històrica però el Roser era on es guardava el santíssim sagrament i les fonts baptismals a banda de ser el lloc on hi havia la rectoria (Martín, 2005 p. 29). Consta que una tempesta de vent va fer caure la campana de Sant Miquel, motiu que comportà que els feligresos reunissin els diners suficients per a fer-ne una de nova que al final va ser col·locada al Roser. El 1752 es va signar una concòrdia en la qual els dies festius es faria missa a les dues esglésies en hores diferents, els ingressos de les quals s'obtinguessin es repartirien als dos bàndols. Segons el mateix Martín i en un document original trobat a l'arxiu diocesà de Solsona els anys posteriors el segle XVIII, la parròquia es trasllada definitivament al Roser. El rector de Gisclareny declarava el 1752 un ingrés net de 150 lliures (Martín, 2005). En aquest document ja fa esment de la pobresa del territori. Per sufragar les despeses derivades dels actes litúrgics, l'església va instaurar un sistema de crèdit basat en aportació de les famílies més benestants en misses pels difunts, causes pies, beneficis i censals. A través de la creença del purgatori per treure l'anima del cos del difunt, les classes més acomodades feien aportacions en vida com a deixes testamentàries per a realitzar misses per les animes dels difunts a partir d'unes tarifes establertes pel nombre de sacerdots o també per a la construcció d'altars. Aquests crèdits eren administrats a

les rectories. A més a més també existia la causa pia, una mena de crèdit o aportacions de censals per a les dots de les donzelles (Martín, 2005 p.31)"per donzelles maridar o en religió entrar". Algunes vegades el capital anava dirigit a constituir alguna institució concreta com ara una confraria com seria la que va fer Martí Bover a la parròquia de Sant Martí del Puig o Josep Tor al Roser . Moltes de les masies del terme van ser adquirides per les comunitats de preveres mitjançant el sistema de les causes pies basades en els censals. Hi ha algunes causes pies de la família Tor (Martín, 2005 i doc. Original ACA. Notarials. Bagà. Lligall III). El mas Jovell va ser comprat a canvi d'un d'aquests Censals per la família Tor. El sistema de les cartes de Gràcia era una altre sistema de crèdit imposat pels preveres. Com a mecanisme de participació dels feligresos en la marxa de la parròquia, Martín esmenta el sistema de les obreries (confraries) que es beneficiaven dels donatius dels feligresos i que garantia el fet d'ocupar llocs privilegiats en la celebració de les misses, disposar de sepultura pròpia en el moment de la mort. Amb el capital obtingut es compraven censals. Segons Martín al Gisclareny històric hi han dues obreries; una per a cada parròquia. Si la de sant Miquel és poc esmentada la del Roser titulada "Iluminaria del santíssim sagrament" a partir de 1716 és documentada en l'aparició de quatre censals de 88, 76, 134 i 136 lliures entre els anys 1716 i 1780. Els administradors eren els cònsols, el batlle i regidors (Martín, 2005. P.38). La fundació de la obreria va ser a càrrec de Josep Tor. Ja veiem que és el segle XVIII el moment en que la parròquia de Gisclareny va tenir la major puixança coincidint amb un increment poblacional i que es va mantenir al llarg del segle XIX i principi del XX. Després de la guerra civil. Actualment malgrat mantingui el caràcter de parròquia és administrada des de la unitat pastoral de Bagà i del ser rector.

Bibliografia

BARTRINA, E (2000). Inventari dels arxius parroquials del bisbat de Solsona. Bisbat de Solsona (inèdit).
MARTIN, E (2005). Una mirada sobre la història de Gisclareny